

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Baggrunden for forslaget er først og fremmest et ønske blandt et bredt flertal af lønmodtagerne om større indflydelse og medbestemmelse over egen arbejdssituation og et selvstændigt ansvar i arbejds- og produktionslivet.

Beslutningsret og ejendomsret er tæt forbundne. Det er derfor helt afgørende for en reel medbestemmelse, at lønmodtagerne opnår medejendomsret til danske arbejdspladser gennem en obligatorisk og solidarisk overskudsdeling. Det er også rimeligt i lys af, at indtjeningen i danske virksomheder er et resultat af samvirket mellem kapital og arbejdskraft.

Det andet udgangspunkt er, at mindre uligheder i fordelingen af ejendomsretten til erhvervsformuerne i Danmark er det bedste grundlag for en stabil og dynamisk videreførelse af velfærdssamfundet. I dag ejer ca. 10 pct. af danske husstande 90 pct. af den samlede danske erhvervsformue. 84 pct. af danske lønmodtagere ejer ikke aktieposter i danske virksomheder.

Det tredje udgangspunkt er, at overskudsdelingsreformen vil løse det dilemma, der knytter sig til en aktiv indkomst- og omkostningspolitik i et erhvervsliv præget af privatejede virksomheder. Det gælder både spørgsmålet om fordelingspolitikken i forhold til den stigende overskudsudvikling og sikringen af en acceptabel balance mellem investeringsudvikling og overskudsudvikling.

På den ene side er der behov for en fastholdelse og forbedring af virksomhedernes konkurrenceevne og dermed bedre indtjening. På den anden side giver stigende overskud ikke garanti for tilsvarende større investeringer. Uden en obligatorisk overskudsdeling, med aktiv genplacering af lønmodtagerkapital i virksomhederne, vil den nødvendige konkurrenceevnepolitik give sig udslag i en stadig skævere fordeling af formuerne i samfundet.

Allerede i 1971 fremkom socialdemokratiets ØD-forslag, der som forslag til lov om lønmodtagernes medejendomsret blev fremsat den 31. januar 1973, jfr. Folketingstidende 1972-73, forhand-

lingerne sp. 3109, 3725, samt tillæg A sp. 4693 og tillæg B sp. 2789. Efter lovforslaget skulle op til 5 pct. af lønsummen konverteres som lønmodtagerkapital - $\frac{2}{3}$ i virksomhederne og $\frac{1}{3}$ i en af alle lønmodtagere ejet fond. Tanken var allerede da både demokratisering og opsparing. Desværre udløste forslaget en gold debat for eller imod en »central fond« og kunne ikke samle den fornødne tilslutning i folketinget. Derfor savnede den danske økonomi det værn under den økonomiske krise i slutningen af 70'erne, som en begyndende ØD-ordning ville have været.

Under indtryk af de forventede chokvirkninger af den anden bølge af olieprisstigninger i 1979 tilrettelagde den daværende socialdemokratiske regering en samlet politik (december 1979), der på samme tid tog sigte på en hurtig opretning af konkurrenceevnen (indkomstpolitik kombineret med tilpasning af kronens kurs), en mere retfærdig fordeling af byrderne (skattereform) og en demokratisering af ejendomsretten (overskudsdeling).

Desværre lykkedes det kun at skabe tilstrækkelig tilslutning til konkurrenceevnepolitikken. Den fik til gengæld stor betydning. Trods de vanskelige vilkår under det økonomiske tilbageslag i 1980-1982 skete der en forholdsmæssig forbedring af den danske konkurrenceevne med 15-20 pct. i forhold til de lande, vi samarbejder med. Virkningen var, at Danmark i enestående grad var rustet til at udnytte den konjunkturoppgang, der satte ind fra begyndelsen af 1983.

Forslaget om obligatorisk og solidarisk overskudsdeling fra december 1979 hvilede på en meget virksomhedsorienteret model. Filosofien var, at demokratiseringen af ejendomsretten bedst giver mening, når den, så vidt muligt, forvaltes af dem, der selv står i produktionen.

Nærværende forslag bygger på en videreudvikling af 1979-forslagets principper om den størst mulige indflydelse til lønmodtagerne lokalt. Forslaget om opbygning af virksomhedsfonde og amtsfonde er i god harmoni med et udbredt ønske om en styrkelse af nærdemokratiet.